

РУС ТЕЛЕНДӘ БЕЛЕМ БИРҮ ОЕШМАЛАРЫНЫҢ
ТАТАР ТӨРКЕМНӘРЕНДӘ БЕЛЕМ АЛУЧЫ УКУЧЫЛАР ӨЧЕН
ТАТАР ТЕЛЕННӘН ОЛИМПИАДА БИРЕМНӘРЕ

(2021-2022 нче уку елы)

11 нче сыйныф

Үткәрү вакыты – 120 минут

Максималь балл – 52

I. Тестлардан дәрәс җавапны билгеләгез.

1. Жөмләдәге ачык ижекләр саны дәрәс күрсәтелгән рәтне билгеләгез. (2 балл)

Үз илең – алтын бишек. (Мәкаль)

- а) 1;
- ә) 2;
- б) 3;
- в) 4.

2. Бирелгән фразеологик әйтәлмәнәң мәгънәсә дәрәс аңлатылган рәтне билгеләгез. (2 балл)

Тишек көймәгә утырту

- а) суда бату;
- ә) йөзә белмәү;
- б) алдалау;
- в) ачулану.

3. Сыйфат ясагыч кушымчаларны билгеләгез. (2 балл)

- а) -ча/-чә, -лап/-ләп;
- ә) -ла/-лә, -лаш/-ләш;
- б) -лы/-ле, -чан/-чән;
- в) -чы/-че, -даш/-дәш.

4. Калын хәрәфләр белән бирелгән сүзнәң кайсы сүз төркеменә караганлыгы дәрәс күрсәтелгән рәтне билгеләгез. (2 балл)

Әше барның ашы бар. (Мәкаль)

- а) фигыль;
- ә) бәйләк;
- б) теркәгеч;
- в) хәбәрлек сүз.

5. Жөмләдәге затланышсыз фигыль күрсәтелгән рәтне билгеләгез. (2 балл)

Карама кешенәң йөзәнә, кара әйткән сүзәнә. (Мәкаль)

- а) карама;

- ә) кара;
- б) йөзенә;
- в) айткан.

6. Жәмләнең иясе дәрәс күрсәтелгән рәтне билгеләгез. **(2 балл)**

Куркак аулакта батыр була. (Мәкаль)

- а) куркак;
- ә) аулакта;
- б) батыр;
- в) була.

7. Жәмләнең төре дәрәс күрсәтелгән рәтне билгеләгез. **(2 балл)**

Төн кара булган саен, йолдыз яктырак яна. (Мәкаль)

- а) гади жәмлә;
- ә) теркәгечсез тезмә кушма жәмлә;
- б) теркәгечле тезмә кушма жәмлә;
- в) иярченле кушма жәмлә.

8. Жәмләдәге иярчен компонентның мәгънә ягыннан төре дәрәс күрсәтелгән рәтне билгеләгез. **(2 балл)**

Үзең кабалансаң, атың да абына. (Мәкаль)

- а) иярчен кире шарт жәмлә;
- ә) иярчен шарт жәмлә;
- б) иярчен вакыт жәмлә;
- в) иярчен тәмамлык жәмлә.

II. Теоретик бирем.

Күпнокталар урынына тиешле сүзләргә өстәп языгыз. **(8 балл)**

Татар телендә о, ө хәрәфләре сүзнең иҗегендә генә языла. Язылышлары төрле, әйтелешләре бертөрле булган сүзләр дип атала. сүзләр тезмә сүзләргә кыскарту юлы белән ясала. Зат-сан белән төрләнми торган фигыльләр фигыльләр дип атала. саны предметларның яисә затларның тигез өлешләргә бүленүен белдерә. Аергыч –, ә тәмамлык фигыльгә иярә. жәмлә нәрсәне дә булса инкяр итә. Иярчен жәмлә баш жәмләнең сәбәп хәле урынында килә.

III. Гамәли-иҗади бирем.

1. Жәмләләрне татар теленә тәржемә итегез. **(16 балл)**

Однажды отец принёс пучок зелёных прутиков и сказал:

- Это смородиновые черенки. Будем смородину сажать.

Стала Таня разглядывать черенки. Палочки как палочки – чуть длиннее карандаша. Удивилась Таня:

- Как же из этих палочек вырастет смородина, когда у них нет ни корешков, ни веточек?

А отец отвечает:

- Зато на них почки есть. Из нижних почек пойдут корешки. А вот из этой, верхней, вырастет смородиновый куст.

Не верилось Тане, что маленькая почка может стать большим кустом. Сама решила перед избой посадить и вырастить смородину. А там лопухи с репейником росли. Повыдергала она их и принялась землю вскапывать. Нелёгкая это работа.

2. Көз көне бакчада нинди эшләр башкаралар? Шул хакта фикерләрегезне 12 жәмләдән торган бәйләнешле текст итеп языгыз. **(12 балл)**